

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра теорії і методики фізичного виховання

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: **«ОРГАНІЗАЦІНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У СПОРТІ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи FKS1-M22
спеціальності 017 Фізична культура і спорт

Набивач Ярослав Васильович

Керівник: **Клюс Олена Анатоліївна**,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
ст. викладач

Рецензенти: **Юрчишин Юрій Володимирович**,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент,

Марчук Володимир Миколайович,
старший викладач

Кам'янець-Подільський – 2023 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА В СИСТЕМІ БАГАТОРІЧНОГО СПОРТИВНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	8
1.1. Соціальна практика спорту в умовах інформаційного суспільства.....	8
1.2. Нормативно-правове забезпечення інформатизації фізичної культури і спорту України	13
1.3. Гуманістична сутність системи підготовки спортсменів	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
2.1. Методи дослідження	27
2.2. Організація дослідження.....	31
РОЗДІЛ 3. НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В СПОРТІ.....	33
3.1. Концепція теоретичної підготовки у спорті	33
3.2. Модель системи знань спортсменів	48
3.3. Характеристика чинників ефективності теоретичної підготовки в спорті.....	56
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- ДЮСШ – дитячо-юнацька спортивна школа
- ЗіП – етапи збереження вищої спортивної майстерності та поступове зниження досягнень
- ЗМС – заслужений майстер спорту
- ЗТУ – заслужений тренер України
- КДЮСШ – комплексна дитячо-юнацька спортивна школа
- КМС – кандидат у майстри спорту
- МОК – Міжнародний олімпійський комітет
- МРІМ – етап максимальної реалізації індивідуальних можливостей
- МС – майстер спорту
- МСМК – майстер спорту міжнародного класу
- НОК – Національний олімпійський комітет
- ПБП – етап попередньої базової підготовки
- ПдВД – етап підготовки до вищих досягнень
- ПП – етап початкової підготовки
- СБП – етап спеціалізованої базової підготовки
- СДЮШОР – спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву
- ШВСМ – школа вищої спортивної майстерності

ВСТУП

Актуальність теми. Система підготовки спортсменів упродовж XX– XXI століть набула суттєвих змін теоретико-методичного та організаційного характеру, що викликало зростання результатів змагальної діяльності в різних видах спорту [19; 28].

Фундаментальні дослідження з галузі спорту свідчать про відносно самостійні та водночас тісно взаємопов'язані сторони процесу підготовки спортсменів [9; 31]. Еволюція системи підготовки спортсменів у різних групах видів спорту зумовила появу значної кількості наукових досліджень з фізичної [37], технічної [19], тактичної [40], інтегральної [18], психологічної [11,] підготовки, та їх поєднанню в системі багаторічного удосконалення спортсменів у різних видах спорту [5; 13].

Відповідно до закономірностей навчально-тренувального процесу, в спорті актуальною є послідовність, за якою, передусім, формуються знання й уявлення, що реалізуються завдяки теоретичній підготовці, та надалі на їх основі – уміння та навички [2].

Теоретичні знання, отримані на різних етапах багаторічної підготовки, належать до системи цінностей спортсменів, формують передумови успішного становлення і підтримання рівня спортивної майстерності та гармонійного розвитку особистості [33].

Спроби науковців обґрунтувати теоретичну підготовку в спорті не дали змоги утворити цілісну систему, орієнтовану на формування спеціальних знань спортсменів [12; 44].

Актуальність теми зумовлюють такі проблеми:

- потреба реалізації основоположних нормативно-правових документів із галузі фізичної культури та спорту, які визначають важливість обраного напрямку дослідження [23];

- дискретність вивчення положень теоретичної підготовки фахівцями з фізичного виховання та фахівцями зі спорту, відсутністю представлення концепції теоретичної підготовки в спорті [27];

- потреба стимулювання, економізації пізнавальної та розумової діяльності, підвищення інтелектуального рівня спортсменів на різних етапах багаторічної підготовки [1];

- відсутність урахування в теоретичній підготовці специфіки виду спорту, кваліфікації, віку, етапу багаторічної підготовки та індивідуальних особливостей спортсменів [12];

- утворенням у контексті світових процесів нових змістових блоків інформації в системі знань спортсменів [15; 24].

Таким чином, виокремлено актуальну науково-прикладну проблему створення концептуальних основ теоретичної підготовки в спорті, що зумовлена наявністю протиріччя між обов'язковістю теоретичної підготовки як відносно самостійної сторони підготовки в системі багаторічного удосконалення спортсменів та відсутністю її належного науково-методологічного обґрунтування.

Об'єкт дослідження – система підготовки спортсменів.

Предмет дослідження – теоретична підготовка в спорті.

Мета дослідження – обґрунтування організаційно-методологічних основ теоретичної підготовки в спорті в сучасних умовах функціонування суспільства.

Завдання дослідження:

1. Виявити проблемне поле теоретичної підготовки у спорті та її нормативно-правове підґрунтя.

2. Установити структурно-функціональні особливості теоретичної підготовки в системі багаторічного удосконалення спортсменів у різних групах видів спорту.

3. З'ясувати ставлення суб'єктів персоніфікованої частини системи підготовки спортсменів до проблем теоретичної підготовки в спорті.

4. Обґрунтувати концепцію теоретичної підготовки в спорті.

Методи дослідження:

- теоретичний аналіз і узагальнення даних наукової та методичної літератури й інформаційної мережі Інтернет для виявлення проблемного поля теоретичної підготовки в спорті та стану його науково-методологічного забезпечення;

- соціологічні методи: опитування для встановлення значущості компонентів структури та змісту, організаційних особливостей теоретичної підготовки в спорті; аналіз документальних матеріалів для визначення структури, змісту та особливостей реалізації теоретичної підготовки в різних групах видів спорту; експертне оцінювання для визначення значущих компонентів теоретичної підготовки для спортсменів;

- педагогічне спостереження за допомогою тестування для встановлення критеріїв та рівня теоретичної підготовленості спортсменів на різних етапах дослідження;

- педагогічний експеримент для перевірки ефективності реалізаційних положень теоретичної підготовки у спорті;

- методи математичної статистики для аналізування емпіричних даних на різних етапах виконання дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в удосконаленні теоретичної підготовки та розробленні організаційно-методичних положень диференційованих програм теоретичної підготовки спортсменів, експериментальній перевірці реалізаційних положень концепції теоретичної підготовки в спорті, обґрунтуванні структури та змісту, організаційних і методичних особливостей теоретичної підготовки спортсменів. Матеріали дослідження можуть використовуватись у практиці роботи тренерів та на лекційних заняттях здобувачів вищої освіти, які навчаються на спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 04-05 квітня 2023 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 86 сторінках, з яких 79 основного тексту. Робота містить 11 рисунків. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, та списку 58 використаних літературних джерел.

ВИСНОВКИ

1. Характеристиками соціальної практики спорту сьогодні є глобальність, універсальність, гармонійність, демократичність. Інформатизація суспільства загалом та галузі фізичної культури і спорту України зокрема створила основи для формування нових чинників ефективної організації та забезпечення функціонування спорту. Розроблення науково-методичного підґрунтя системи підготовки спортсменів зумовило удосконалення рівня спортивних результатів та підвищення вимог до підготовленості спортсменів у різних групах видів спорту. У масиві наукової інформації виокремлено та обґрунтовано поєднання спрямованого удосконалення відносно самостійних і водночас тісно взаємопов'язаних сторін системи підготовки спортсменів у різних видах спорту..

2. Концепція теоретичної підготовки в спорті представлена такими чотирма ієрархічними рівнями:

- рівень передумов містить елементи, на основі яких сформовано авторську концепцію (система підготовки спортсменів і керівні положення педагогічного та навчально-тренувального процесів);

- рівень базису містить основні явища та процеси (категорії), які визначають специфіку системи теоретичної підготовки в спорті та власне її саму (розділи підготовки спортсменів (у тому числі теоретичну підготовку) та етапи багаторічного спортивного удосконалення);

- рівень реалізації має основне функціональне навантаження, низинні (похідні) елементи концепції теоретичної підготовки (принципи, завдання, функції, реалізаційні положення методи, засоби, форми, умови реалізації теоретичної підготовки та її контроль) і реалізаційно-визначальні елементи, відповідно до яких вона повинна будуватися (окремі розділи підготовки спортсменів та конкретизовані етапи багаторічної підготовки);

• рівень результату – наслідок реалізації попередніх рівнів концепції, який складається з окремих компонентів (інтегральний, когнітивний, методологічний, психологічний та комунікативний).

3. Основним інструментом реалізації теоретичної підготовки спортсменів є диференційовані програми, побудовані з урахуванням організаційно- методологічних основ. В основі їх структури та змісту є принципи (особистісної орієнтації змісту, критичності, інформатизації, економізації, полісенсорності, інтеграції, контрольованості, гуманізації), завдання, функції (когнітивна, соціалізувальна, виховна, комунікативна, мотиваційна, гедоністична, аксіологічна, гностична, діагностично-коригувальна, інформативна, холістична, самореалізації, проектувально-конструктивна), методи (вербальні, наочні, ігровий, змагальний, інтерактивні, інформаційного пошуку та самоосвіти), засоби, умови реалізації та контроль, що відповідають індивідуальним особливостям контингенту спортсменів стосовно яких проводиться теоретична підготовка.

4. Зміст теоретичної підготовки в спорті пов'язаний з авторською моделлю системи знань спортсменів із структурно-функціональними зв'язками та підсистемами «Основні знання» та «Допоміжні знання». Підсистема «Основні знання» містить групи та розділи, які відповідають специфіці цільово-результативних аспектів системи підготовки спортсменів. Група «Система підготовки спортсменів» містить розділи інформації «Змагальна діяльність» та «Навчально-тренувальний процес», група «Забезпечення системи підготовки спортсменів» містить розділи інформації «Матеріально-технічне забезпечення» та «Медико-біологічне забезпечення» і відносно самостійні розділи «Гуманітарні та соціалізувальні знання» і «Безпека, правила безпеки».

5. Об'єктивними чинниками існування та ефективною реалізації організаційно-методичних основ теоретичної підготовки в спорті є обсяг інформації, джерела та шляхи передачі інформації, кількість учасників, період реалізації, умови реалізації, контроль.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абільтарова Е. Н. Дидактичні принципи та вимоги до використання комп'ютерних технологій під час вивчення основ праці. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. К., 2009. Вип. 56. С. 54-58.

2. Антонова О. Є., Поліщук Н. М. Здоров'язберігаюча компетентність особистості як наукова проблема (аналіз поняття). Вища освіта у медсестринстві : проблеми і перспективи : зб. статей всеукраїнської науково-практичної конференції – 10-11 листопада 2011. Житомир : Полісся, 2011. С. 27-31.

3. Аналіз спортивних результатів з використанням інформаційних технологій (на матеріалі стрілецького спорту) [В. І. Богіно, В. О. Дрюков, Ю. О. Павленко та ін.] Актуальні проблеми фізичної культури і спорту : зб. наук. пр. К., 2004. № 3. С. 5-19.

4. Брискін Ю. А., Товстоног О.Ф., Розторгуй М.С. Індивідуалізація підготовки спортсменів на різних етапах багаторічної підготовки. Вісник Запорізького нац. університету. 2009;(1); 20-5.

5. Боднар І. Тести й нормативи для визначення рівня фізичної підготовленості і здоров'я школярів середнього шкільного віку. Спортивна наука України. 2015. № 4 (68). С. 9-17.

6. Базілевський А. Основи формування тактичного мислення в нападі юних баскетболістів. Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. Л., 2011. Вип. 15, т. 1. С. 11-15.

7. Боляк Н. Л. Сучасні підходи до проблеми вдосконалення процесу фізичного виховання студентської молоді. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2009. № 2. С. 202.

8. Блудов О. Авторська комп'ютерна програма «інформбаскет» для оцінки ефективності змагальної діяльності в баскетболі. Теорія та методика фізичного виховання. 2008. № 8. С. 5-9.

9. Бобровник В. І. Рациональна система організації тренувального процесу в стрибках у довжину на етапах максимальної реалізації індивідуальних спроможностей та збереження досягнень. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2002. № 1. С. 3-11.

10. 55. Богіно В. І. Розробка інформаційних технологій супроводу процесу ефективного розвитку спорту вищих досягнень. Теорія та методика фізичного виховання. 2008. № 1. С. 37-46.

11. Волков В. Л. Основи теорії та методики фізичної підготовки студентської молоді: навч. посіб. Київ: Освіта України, 2008. 256 с. охорони праці (Полтава, 27-28 квітня 2017 р.). Полтава : ПНПУ, 2017. С. 94-97.

12. Вовканич Л., Крась С. Аналіз схем вікової періодизації постнатального онтогенезу людини. Спортивна наука України. № 6 (82). 2017. С. 9-17.

13. Волков В. Л. Розвиток фізичних здібностей студентів у системі фізичної підготовки: монографія. Київ: Освіта України, 2011. 420 с.

14. Воронецький В. Б. Пауерліфтинг. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2017. 212 с.

15. Гаврилін В. О., Мердов С. П., Миронов Ю. О. Установка на здоровий спосіб життя через підвищення мотивації студенток ВНЗ до занять з дисципліни «Фізичне виховання». Вісник Чернігівського нац. пед. у-ту імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2017. Випуск 147, Т. 2. С. 22-25.

16. Гамалій В. В. Біомеханічні аспекти техніки рухових дій у спорті. Київ.: Наук. Світ; 2007. 211 с.

17. Гордієнко Ю. В. Самоаналіз фізіологічних особливостей організму жінок, які спеціалізуються в пауерліфтингу. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2010. № 1. С. 43-46.

18. Гордієнко Ю. В. Програмування спортивно-орієнтованих занять із фізичного виховання зі студентками засобами пауерліфтингу: автореф. дис... канд. наук з фіз. вих. та спорту: 24.00.02. Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту. Дніпро, 2016. 21 с.

19. Гончаренко М. С., Новикова В. Є. Валеологічні аспекти формування здоров'я у сучасному освітянському процесі. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. № 12. 2006. С. 39-43.

20. Грибан Г. П. Методична система фізичного виховання студентів: навч. посіб. Житомир: Вид-во «Рута», 2014. 306 с.

21. Григор'єв В. І., Третьяков М. О. Фізичне виховання студентів. Теорія і методика фізичного виховання: підручник [за ред. Т. Ю. Круцевич]. Київ: Олімп. л-ра, 2008. Т. 2. С. 155-173.

22. Гуменний В. С. Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів політехнічних вищих навчальних закладів з урахуванням специфіки професійної діяльності: автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. ДВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2012. 21 с.

23. Державна програма розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Київ, 1996. 26 с.

24. Державні тести та нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України. Електронний ресурс. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-96-%D0%BF#Text>.

25. Долот В. Д. Здоров'я як економічна категорія: фактори, що впливають на рівень здоров'я населення та охорону здоров'я. Інвестиції : практика та досвід. № 1. 2016. С. 74-76.

26. Дубасенюк О. А. Фактори, що впливають на здоров'я людини. Інноваційні здоров'язберігаючі технології у закладах освіти: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. В. В. Танської, О. А. Сорочинської, О. В. Павлюченко. Житомир. ЖДУ імені Івана Франка, 2020 С. 31-34.

27. До питання використання інформаційних технологій в процесі фізичного виховання студентської молоді (Колос Н. А., Малинський І. Й., Яременко В. В., Ніконов О. В.) Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Вінницького держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2011. Вип. 12, т. 1. С. 193-197.

28. Дутчак М. В. Спорт для всіх у світовому контексті: монографія. Київ: Олімп. л-ра, 2007. 110 с.
29. Єдинак Г. А., Мисів В. М., Юрчишин Ю. В. Фізична культура у загальноосвітньому навчальному закладі. Кам'янець-Подільський: Рута, 2014. 251 с.
30. Захарова О. В. Дефініція «здоров'я» у педагогічній літературі: багатозначність наукових підходів до змісту і складників. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В.Винниченка. 2018. Вип. 173. С. 181-185.
31. Карамушка Л. М., Дзюба Т. М. Феномен «здоров'я» як актуальний напрям досліджень в організаційній психології. Організаційна психологія. Економічна психологія. 2019. № 1 (16). С. 22-33.
32. Костюкевич В. М., Воронова В.І., Шинкарук О.А., Борисова О.В. Основи науко-дослідної роботи магістрантів та аспірантів у вищих навчальних закладах (спеціальність: 017 Фізична культура і спорт): навчальний посібник. [Ред. Костюкевич ВМ. Вінниця: ТОВ «Нілан - ЛТД»; 2016. 554 с.
33. Кокурн О. М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: монографія. Київ: Міленіум, 2004. 265 с.
34. Кондратюк С. М. Основи педіатрії. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 286 с.
35. Костюкевич В. М., Шевчик Л. М., Сокольвак О. Г. Метрологічний контроль у фізичному вихованні та спорті: навч. посіб. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 256 с.
36. Корж Н. Л. Формування ціннісного ставлення у студентів до фізичної культури в процесі самостійних занять: автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02. Дніпропетровський державний інститут фізичної культури та спорту. Дніпро, 2016. 21 с.

37. Коцур Н. І., Товкун Л. П., Миздренко О. М. Валеологія : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 014.11. Середня освіта (фізична культура). Переяслав (Київ.обл.) : Домбровська Я. М., 2020.164 с.

38. Кошель В. М. Валеологія та основи медичних знань : посібник для студ. спец. «Дошкільна освіта», викладачів закладів вищої освіти, вихователів дітей дошкільного віку та батьків. Чернігів : ФОП Баликіна О.В., 2020. 142 с.

39. Круцевич Т. Ю. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді : навч. посіб. Київ : Олімп. література, 2011. 224 с.

40. Лехан В. М., Онул Н. М., Крячкова Л. В. Засади міжнародної та національної політики і стратегій у сфері громадського здоров'я. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://surl.li/lmpzi>.

41. Лукавенко А. В., Єдинак Г. А. Диференційований підхід до покращення психофізичного стану першокурсників вищих навчальних закладів як проблема галузі фізичного виховання. Педагогіка, психологія та медико-біол. проблеми фіз. виховання і спорту. 2012. № 2. С. 66-70.

42. Містулова Т. Теоретико-методичні основи навчання акробатичних вправ зі складнокоординаційною структурою рухів. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2003; (1): с. 27-29.

43. Марченко О. Ю. Формування ціннісних категорій фізичної культури студентів вищих навчальних закладів. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2011. № 2. С. 127-131.

44. Мандюк А. Б. Порівняльний аналіз тестів рівня фізичної підготовленості в Україні та зарубіжних країнах. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2014. № 2. С. 90-94.

45. Мисів В. М., Єдинак Г. А., Балацька Л. В. Фізична активність студентів: стан та деякі теоретичні аспекти посилення відповідної мотивації. Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: зб. наук. пр. Рівне: МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2015. Випуск 2 (14). С. 273-280.

46. Мехед О. Б., Рябченко С. В., Жара Г. І. Аналіз факторів, що впливають на формування здорового способу життя молоді. Вісник. Серія : Педагогічні науки. № 3. 2019. С. 262-266.

47. Митчик О., Сапожник О. Рівень інтересу до фізичної культури й спорту в студенток вищих навчальних закладів. Електронний ресурс. Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/fvs/2011_1/stati/ukr/R3/myt4yk.pdf

48. Міронов А. О., Симоненко Л. І., Федотенко С. І. Проблема мотивації студентської молоді до занять фізичною культурою. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2011. № 2. С. 22-25.

49. Нестерова Т. В., Павлюк А. А. Структура мотивації до занять з фізичного виховання і спорту студентів вищих навчальних закладів. Фізична культура і спорт у сучасному суспільстві: досвід, проблеми, рішення. 2014. С. 50-58.

50. Озарук В., Презлята Г., Курилюк С. Сучасні уявлення про рухову активність людини. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2014. Випуск 20. С. 87-96.

51. Олешко В.Г. Моделювання, відбір та орієнтація підготовки спортсменів у силових видах спорту. Монографія. Київ: Центр учбової літератури. 2013. 252 с.

52. Хокей з шайбою : навч. прогр. для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву та шкіл вищої спортивної майстерності. К., 2009. 103 с.

53. Худолій О.М. Основи методики викладання гімнастики: Навч. посібник у 2-х томах. 4-е вид. Харків: «ОВС»; 2008. 408с.

54. Шиян Б. М., Єдинак Г. А., Петришин Ю. В. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті: навч. посібник. 2-е вид., стереот. Кам'янець-Подільський: Рута, 2013. 280 с.

55. Юрчишин Ю. В. Технологія залучення студентів до рухової активності оздоровчої спрямованості у процесі фізичного виховання: дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. Національний ун-т фіз. виховання і спорту України. Київ, 2012. 224 с.

56. Technical devices of improvement the technical, tactical and theoretical training of fencers. Briskin Yuriy, Pityn Maryan, Zadorozhna Olha, Smyrnovsky Serhiy, Semeryak Zoryana. Journal of Physical Education and Sport. 2014. Vol. 3. P. 337-341.

57. Pityn M. Theoretical training in fencing: state and prospects of researches. Maryan Pityn, Yuriy Briskin, Olga Zadorozhna. Фізична активність, здоров'я та спорт. 2012. № 3 (9). С. 23-28.

58. Salyamin Y., Vernyaev O., Omelianchyk-Ziurkalova O., Maksimova Y. Planning the training process for the preparation of high-qualification gymnasts for the Olympic Games. Journal of Physical Education and Sport. 2020;20(1):501-5. DOI:10.7752/jpes.2020.s1074.